

MALMÖ HÖGSKOLA

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 26 november 2008

Utskriftsvänlig pdf-fil

Läs mer om fotboll på idrottsforum.orgLäs mer om idrott och genus på idrottsforum.org

Kvinnor ska inte spela fotboll! Detta sades rent ut redan på 1920-talet – i Sverige och förmodligen runt om i världen – och det gäller fortfarande... eller vi ska kanske snarare uttrycka det så, att det finns många som tycker att det borde gälla fortfarande. Karlar, nämligen, fotbollsintrasserade karlar. Damfotbollen har stött på motstånd hela vägen från 1920-talet in i våra dagar, och i alla delar av världen. Än idag är bara knappt två procent av de registrerade fotbollsspelarna i Spanien kvinnor; i Sverige är motsvarande andel 22 procent. I denna fråga vilar ett stort ansvar inte blott på herrfotbollens organisationer och på sponsorer och politiker, utan idrottsforskningen måste också dra sitt strå till stacken. Ett sådant strå, vars värde består i att synliggöra och informera, är den vetenskapliga konferens om kvinnofotboll som genomfördes i England i samband med fotbolls-EM 2005, och de böcker som nu publiceras med papers från den konferensen. *Women, Football and Europe: Histories, Equity and Experiences* (Meyer & Meyer Sport) är sammanställd av Jonathan Magee, Jayne Caudwell, Katie Liston och Sheila Scraton, och den recenseras här av Jonny Hjelm, som inledningsvis konstaterar att titelns Europa i bidragen har reducerats till Storbritannien, Spanien, Norge och Frankrike. Läsvärt och informativt är det emellertid, och Hjelm efterlyser avslutningsvis böcker om kvinnofotboll i andra europeiska länder. Och det ser ut som om hans önskan uppfylls – i december utkommer volym två av *Women, Football and Europe*.

Kvinnokamp på gröna mattan

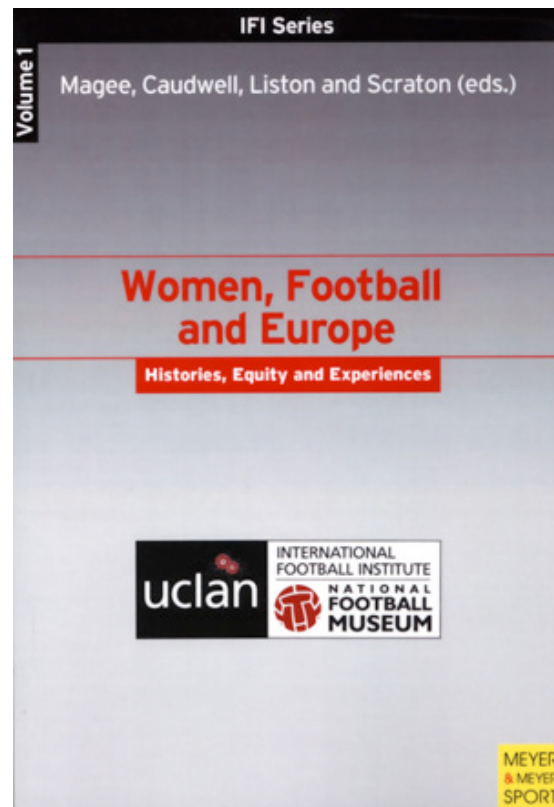
Jonny Hjelm

Institutionen för historiska studier, Umeå universitet

*Jonathan Magee et al (red)***Women, Football and Europe:
Histories, Equity and Experiences**
192 sidor, hft.Oxford, Oxon: Meyer & Meyer Sport
2007 (International Football Institute
Vol. 1)

ISBN 978-1-84126-225-3

Spanien har länge varit en av världens ledande fotbollsnationer. När Spanien spelar viktiga EM- och VM-matcher så "stannar landet", som det brukar heta. Ett liknande engagemang visas viktiga matcher i "La Liga", t ex toppmötena mellan FC Barcelona och Real Madrid. Spanjorernas fotbollsintrasse begränsas dock i allt väsentligt till att gälla herrfotboll medan den spanska damfotbollen ignoreras. I Spanien har damfotboll mycket låg status. Detta gör det svårt att rekrytera flickor och kvinnor till fotboll. År 2004 fanns i Spanien omkring 12 000 registrerade damfotbollsspelare jämfört med närmare 650 000 registrerade herrfotbollsspelare. Knappt 2 procent av det totala antalet fotbollsspelare i Spanien var alltså kvinnor, vilket kan jämföras med förhållandena i Sverige där det samma år fanns närmare 50 000 damfotbollsspelare och cirka 229 000 herrfotbollsspelare (22% var kvinnor).

Kvinnor på en fotbollsplan tillhör alltså ovanligheterna i Spanien. Enligt Ramon Llopis Goig, spansk idrottsforskare, gäller detta också den kvinnliga förekomsten på läktare, sportsbarer och i supportergrupper. Fotboll är i Spanien, kanske mer än i många andra europeiska länder, ett entydigt manligt intresseområde. Här ska män fostras, trivas och utbyta idrottsliga djupsinnigheter. Kvinnor som trotsar denna ordning upplevs som hot mot den manliga homosociala gemenskapen och behandlas därefter (förlöjligande, marginalisering etc.).

Ramon Llopis Goigs forskning presenterades på den fotbollskonferens som arrangerades 2005 i England i samband med Europamästerskapet. Hans och andras konferensrapporter finns nu samlade i antologin *Women, Football and Europe. Histories, Equity and Experiences*. Titeln är lite missvisande då boken knappast kan sägas behandla europeisk damfotboll. Av totalt tio bidrag handlar sex om förhållandena i England/Skottland, två om Spanien och de övriga två bidragen om norsk respektive fransk damfotboll.

Nio av tolv författare är kvinnor och många av dem har själva spelat fotboll på en relativt hög nivå. Jag noterar detta eftersom idrottsforskning, inte minst den idrottshistoriska, ofta tycks locka till sig före detta elitidrottare och att detta, idrottskarriären, lyfts fram som något intressant och värdefullt. De flesta bidrag präglas också av insiderkunskap och personligt engagemang. En del av uppsatserna är sammanfattningar av avslutade projekt och vilar på solid empiri medan andra kan beskrivas som pilotstudier/projektskisser.

I antologin första del behandlas damfotbollens historiska utveckling i tre länder, Skottland, Frankrike och Norge. Jessica Macbeth och Laurence Prudhomme -Poncets uppsatser om damfotbollens historia i Skottland respektive Frankrike är intressanta då utvecklingen i dessa länder torde vara relativt okänd för en svensk läsare. De visar också att damfotbollen under 1900-talets början var tämligen omfattande, men precis som i många andra länder stagnerade den successivt under 1920-talet för att nästan dö ut under 1940- och 1950-talen. Svårigheterna att under 1970-talet etablera en seriös, tävlingsinriktad damfotboll i Skottland och Frankrike förefaller också ha varit större än i t ex Sverige och, som Bente Skogvang visar, i Norge. Skogvangs uppsats, som baseras på hennes avhandling, är välskriven och väl underbyggd. För en svensk läsare känns mycket igen, motståndet bland herrfotbollsfröträdare, inom media och bland allmänheten och den viktiga roll som enskilda entreprenörer inom damfotbollen spelat. I Norge (men också i Frankrike) gjorde t ex enskilda journalister viktiga insatser då de under 1970-talet engagerade sig i damfotbollen. Samtidigt betonas hur faktorer utanför fotbollen påverkade damfotbollsfröträdarnas kamp. Här åsyftas framförallt den statliga jämställdhetspolitiken som under 1970- och 1980-talen bidrog till att stärka den norska damfotbollen.

I antologins del två och tre ligger fokus på nutiden och på engelska och spanska fotbollsspelande flickor och kvinnors upplevelser. I en läsvärd uppsats behandlas Hackney Women's Football Club, där en majoritet av spelarna sedan klubbens grundande 1986 varit öppet homo- eller bisexuella. Författaren, Jayne Caudwell, har intervjuat spelare i laget och diskuterar givetvis homofobin och hur den yttrat sig, bland annat hos motståndarlag. Men hon skildrar också de olika uppfattningar som finns hos lagets spelare när det gäller sexualiteten. För en del är klubbens lesbiska stämpel positiv och viktig medan andra i första hand vill spela fotboll i en tolerant och progressivt klubb.

Kan skolundervisningen användas för att öka flickors intresse för fotboll och i förlängningen rubba fixerade genusordningar? Detta är utgångspunkten i två uppsatser. I den ena, skriven av Susanna Soler-Prat, skildras försöken i några spanska skolor att uppmuntra flickor att spela fotboll. Ett hinder utgör det "lesbiska spöket", det vill säga föreställningen att de flickor/kvinnor som vill och kan spela fotboll inte är "riktiga" flickor/kvinnor. Deras kompetens är också något som kommenteras kritiskt. Jämnåriga pojkar är snabba att ifrågasätta flickornas sexualitet och färdigheter. Detsamma inträffar i engelska skolor där flickor spelar fotboll. Det här framgår av Ruth Jeanes' and Tess Kays uppsats. Även här kretsar skolflickors fotbollsspelande kring frågan om vad flickor får eller inte får göra. De båda uppsatserna visar också indirekt på betydelsen av att flickor börjar spela fotboll i unga år så att de kunskapsmässigt inte hamnar för långt efter jämnåriga pojkar.

I Colin Kings och Aarti Ratnas artiklar behandlas rasismen inom engelsk fotboll. Den engelska herrfotbollen har under de senaste åren prioriterat arbetet med att få bort rasismen. Inom damfotbollen har frågan inte haft samma prioritet eftersom det uppfattats som ett icke-problem. Ratni och King vill punktera denna självbild. I uppsatserna visas att det finns rasism också inom engelsk damfotboll, även om den kanske inte är lika omfattande och djupgående som inom herrfotbollen. King menar att det finns en direkt koppling till 1800-talets imperialistiska kolonialism och att fotbollsspelande invandrarkvinnor är utsatta för ett dubbelt förtryck.

I *Women, Football and Europe* ges en bra sammanfattning av damfotbollens historia i tre länder, Norge, Frankrike och Skottland. Vi får vidare en bra orientering vad det gäller nyare spansk och engelsk damfotbolls forskning. Nästa gång hoppas jag få läsa mer om damfotbollens historia och villkor i länder som Ungern, Tjeckoslovakien, Finland, Italien, Grekland och Ryssland.

- Köp boken från [Bokus.se](https://www.bokus.se)
- Kjøp boken fra [Capris.no](https://www.capris.no)
- Køb bogen fra [eLounge.dk](https://www.elounge.dk)
- Buy this book from [Amazon.co.uk](https://www.amazon.co.uk)
- Buy this book from [Amazon.com](https://www.amazon.com)